Wetterklaver

KNNV vereniging voor veldbiologie

KNNV Afdeling Fryslân

mei 2021

Foto 2. Rups van Grote Appelbladroller - Archips podana (20 mei). Foto: © Jaap Schelvis

Foto 3. Pop van Grote Appelbladroller - Archips podana in samengesponnen eikenblad. Foto: © Jaap Schelvis

Foto 5. Imago van Grote Appelbladroller - Archips podana (5 juni). Foto: © Jaap Schelvis

Foto 8. Eitjes van Blauwrandspanner - Plemyria rubiginata op sleedoorn (4 januari 2021). Foto: © Jaap Schelvis

Dertienstippelig lieveheersbeestje
Foto: © Ada van Binsbergen

Voorpagina: Hennepnetelgoudhaantje
Foto: © Marten Zijlstra

Inhoud

2	Foto's Nachtvlinders Pylkwier
3	Voorwoord
4/5	Vlinders/nachtvlinders bosje Pylkwier
6/8	Excursie kustvogels/Roekentelling 2021
8/10	Programma activiteiten juni 2021 t/m januari 2022
10/12	(Opnieuw) leren determineren
13	Wandeling in de Sanding
14	Afdelingsinformatie

Colofon

VOORZITTER:
Siemen Rienstra

PENNINGMEESTER:
David Scarse

REDACTIE:
David Scarse
Ada van Binsbergen

DRUKKER:
Editoo B.V. te Arnhem

REDACTIEADRES:
David Scarse
Seerp van Galemawei 11
9022 AB MANTGUM

Voorwoord

Beste KNNVers,

Bij het schrijven van dit voorwoord laat het weer zich niet van een zomers karakter zien. Na een paar wat warmere dagen komt de temperatuur nauwelijks boven de 10 graden uit met de nodige buien. Dit heeft een zichtbare weerslag op de natuur. We zien nu pas een behoorlijke groei van groene bladeren aan de bomen, minstens 4 weken later dan vorig jaar. Wat mij tevens opvalt is dat er weinig insecten aanwezig zijn in mijn tuin. Als het een paar dagen mooi zonnig en warm is zie ik wat vlinders, bijen en lieveheersbeestjes, maar tijdens de meer herfstachtige dagen laten zij verstek gaan en gelijk hebben ze ook nog.

Dit kan ik ook mooi waarnemen in het vorig jaar opgehangen insectenhotel aan de muur. Toen in april werden alle gaatjes één voor één opgevuld met nectar en stuifmeel als voedsel voor het daarna gelegde eitje. Na het aanbrengen van een tussenwandje herhaalde bovenstaand ritueel zich tot het buisje vol was. Als laatste kwam een leeg kamertje ter beveiliging tegen kwaadwillende indringers die het broed willen stelen. Nu een jaar later heb ik mondjesmaat de uitgekomen bijtjes weer zien vliegen. Als het koud is en de bij toch uit de pop is gekropen wacht die voor de uitgang van het buisje tot de temperaturen oplopen. Dit kan enkele dagen duren. Schijnbaar is er toch voldoende voedsel aanwezig want afgelopen week zag ik ook alweer enkele bijtjes die bezig waren met aanbrengen van voedsel voorraadjes en kon ik een paar eitjes waarnemen. Ik hoop dat hun familieleden in de vrije natuur ook zoveel geluk hebben om voor nakomelingen te zorgen.

Verder heb ik een redelijk vertrouwen dat we rond het begin van de zomer weer met een aantal mensen op pad kunnen en onze activiteiten doorgang kunnen vinden. Voor een ieder, houd de website en herinneringsmailtjes in de gaten. Ik ga er een beetje van uit dat we dit jaar de uitgestelde ledenvergadering toch kunnen houden ergens in het najaar. Kunnen we de aankondiging in de herfst-editie van de Wetterklaver zetten. Zou heel fijn zijn om bepaalde zaken met jullie te overleggen om het voortbestaan van onze vereniging enige waarborg te geven.

Wens ik een ieder veel leesplezier toe en een mooie zomer met vele aangename natuurbelevingen.
Hopelijk zien we elkaar binnenkort weer in levende lijve,

Groet jullie voorzitter Siemen Rienstra.

FSC
www.fsc.org
MIX
Papier van verantwoorde herkomst
FSC® C017135

Dag- en nachtvlinders in het Bosk fan Pylkwier

In navolging van het Leeuwarderbos aan de noordzijde van de stad als recreatiebos voor de wijk Bilgaard is ten zuiden van de stad het Bosk fan Pylkwier aangelegd na de bouw van de wijk Zuiderburen. Zelf ben ik sinds 9 jaar ook inwoner van deze wijk en ik kom dan ook regelmatig in het gebied voornamelijk om mijn hond(-en) uit te laten. Het bosje is maar klein, van noord naar zuid net 1 kilometer en op het breedste punt zo'n 500 meter van west naar oost. Oorspronkelijk zijn er voornamelijk Essen aangeplant omdat deze het goed doen op de kleigrond. Sinds 2016 is echter in het gebied de schimmelziekte Essentaksterfte opgetreden waardoor hele percelen afstierven. In 2018 is er dan ook door de gemeente een begin gemaakt met het rooien van Essen en het opnieuw aanplanten van jonge bomen. Daarbij is voor de risicospreiding en biodiversiteit gekozen voor een mix van snelgroeiende en trager groeiende (meest inheemse) loofbomen. De jonge boompjes worden voorzien van plantkokers gemaakt van een biologisch afbreekbaar materiaal (foto 1) om ze te beschermen tegen vraat door de aanwezige reeën.

Sinds het najaar van 2012 had ik zo nu en dan wat (nacht-)vlinders en andere insecten genoteerd tijdens mijn rondjes door het bos. Ook nam ik af en toe een rupsje mee om op te kweken en de verschillende levensstadia te fotograferen (foto 2 – 5, zie pagina 2 en hiernaast). Voor sommige soortenparen zoals Drietand / Psi-uil en Piramidevlinder / Schijn-piramidevlinder is het opkweken van rupsen bovendien de enige zekere manier om tot een determinatie te komen zonder de vlinder te hoeven doden voor genitaliënonderzoek. Toen ik eind 2019 stopte met werken vatte ik het plan op om de waarnemingen van de vlinders van Pylkwier op een meer systematische manier vast te gaan leggen. Juist ook om te zien of en hoe de vlinderstand zou reageren op de veranderende samenstelling van het bos.

Dagvlinders

In 2020 ben ik begonnen met een telroute voor dagvlinders voor het meetnet vlinders in het centrale deel van Pylkwier. Tussen 8 april en 22 september heb ik 18 keer de route gelopen. Dat was erg leuk om te doen al leverde het weinig verrassingen op. De waargenomen 14 soorten behoren stuk voor stuk tot de algemenere dagvlinders van Nederland. Opvallend was vooral het ontbreken van een aantal soorten. Zo heb ik in het geheel géén blauwtjes waargenomen tijdens de tellingen en schitterde de Distelvlinder door afwezigheid, maar dat was natuurlijk ook landelijk het geval. Algemeenste soort met 52 waarnemingen was het Klein geaderd witje hoewel die soort in het landelijke meetnet juist een opvallend slecht jaar had. Ook de Kleine vos had (alweer) een slecht jaar en ik had dan ook twee keer zoveel Oranjetipjes en Landkaartjes als Kleine vossen.
Toen het eind maart 2021 heel even lente leek met 19 graden en zonnig weer heb ik dit jaar voor de eerste keer weer mijn route gelopen. Dat leverde al 3 van de 4 vlinder-overwinteraars op, Citroenvlinder, Kleine vos en Dagpauwoog. Een week later lag er weer sneeuw!

Foto 1. Jonge aanplant in beschermende kokers. Foto: © Jaap Schelvis

Foto 4. Pop van Grote Appelbladroller - Archips podana (27 mei). Foto: © Jaap Schelvis

Foto 7. Gepluimde Spanner - Colotois pennaria. Foto: © Jaap Schelvis

Nachtvlinders

Begin 2020 had ik op basis van wat losse aantekeningen en foto's slechts 22 soorten micro- en 17 soorten macro-nachtvlinders waargenomen in Pylkwier. Ook dit betroffen allemaal algemene soorten met wellicht als enige uitzondering de Splinterstreep (Naenia typica) die als “niet zo gewone soort” te boek staat. Door alle Corona beperkingen is er in 2020 maar een beperkt aantal soorten nachtvlinders bijgekomen. Inmiddels heb ik echter een generator en vanglaken aangeschaft. Enkele 'test-avonden' in oktober 2020 leverden al drie uilen op die nieuw waren voor het gebied, namelijk Herfst-rietboorder, Bosbesuil en Wachtervlinder (foto 6, pagina 15). Daarnaast konden ook Herfstspanner en de fraaie Gepluimde spanner (foto 7, pagina 4) worden toegevoegd aan de soortenlijst.
2021 heeft inmiddels ook al weer een aantal nieuwe soorten opgeleverd, onder andere door gericht zoeken op Sleedoorn naar eitjes van de Blauwrandspanner (foto 8, pagina 2). Door het smeren van stroop kon onder andere de Dubbelstipvoorjaarsuil (foto 9) worden gelokt. Helaas kon er aanvankelijk door de avondklok dit jaar maar beperkt worden geïnventariseerd met lamp en laken, maar nu dit weer mogelijk is ga ik dat zeker hervatten. Inmiddels staat de lijst op 81 soorten nachtvlinders en 20 soorten dagvlinders. Mijn hoop en verwachting is dat met name bij de eerste groep de komende jaren nog heel wat soorten kunnen worden bijgeschreven. Een leuke toevoeging was al de Eikenvoorjaarsuil (Orthosia miniosa) die op 10 mei op het laken landde (foto 10).

Jaap Schelvis

Foto 9. Dubbelstipvoorjaarsspanner - Anorthoa munda. Foto: © Jaap Schelvis

Foto 10. Eikenvoorjaarsuil - Orthosia miniosa. Foto: © Jaap Schelvis

Kopij september

Jouw foto op de voorpagina van de Wetterklaver?

Hebben jullie mooie natuurfoto’s voor op de voorpagina? Zo ja, neem dan deel aan een fotowedstrijd met als prijs jouw foto op de voorpagina. De foto’s moeten aan de volgende voorwaarden voldoen: scherp zijn, staand formaat, minimaal 2000 pixels breed (anders wordt de foto onscherp afgedrukt). Het onderwerp hoeft niet seizoensgebonden te zijn maar dat heeft wel de voorkeur. Een selectie van de andere inzendingen komt op de fotopagina op de voorlaatste pagina en/of de website.

Stuur jullie foto’s vóór middernacht 19 september 2021, de sluitingsdatum voor kopij van de Wetterklaver september 2021 editie. Inzendingen aan: penningmeester@fryslan.nl. Geldt ook voor artikelen enz.

Foto voorpagina van mei ingezonden door Marten Zijstra.

Excursie kustvogels.

Zaterdag 8 mei ben ik samen met Siemen Rienstra naar de Westhoek gereden voor een excursie kustvogels.

Boven op de dijk was het koud, maar droog!
We liepen naar het wad waar het laagwater was en zagen zilverplevieren, bergeenden en wat steltlopers.
De kiekendief was ook actief samen met scholeksters.

Verder was het rustig en zijn we naar de Zwarte haan gereden.

Daar naar beneden gelopen en een plekje gezocht tegen het riet aan waar we een goede kijk hadden op het wad.
Hier zagen we ook zilverplevieren, kluten en verderop in het land twee grutto's waarvan 1 rosse grutto.
Het was nog droog en we hadden nog tijd dus zijn we naar Holwerd gereden.

Het was een mooi ritje over de dijk.
Toen we naar de vogelhut liepen kwamen we langs het beeld van Jan Ketelaar.
Wachten op hoog water. Het was indrukwekkend.
Vanuit de vogelhut zagen we bergeenden en een lepelaar.

Het was een heerlijke dag waar ik weer veel van heb opgestoken!
Hartelijke groet, Marlies Sterenborg

Roekentelling 2021

Hotze heeft mij gevraagd of er binnen het KNNV iemand is die de jaarlijkse roekentelling in Drachten wil voortzetten. Onze afdeling telt intussen al dertig jaar de roekenkolonies in Drachten en ik vind dan ook dat we dit jaarlijkse evenement moeten behouden, is het niet voor ons dan wel voor de continuering van de monitoring bij Sovon.

Dus na een gesprekje met Hotze heb ik op mij genomen om in ieder geval dit jaar de roekentelling op mij te nemen. Ik heb via mail enkele leden benaderd die in het verleden mee geteld hebben waardoor enige kennis doorgegeven kan worden. Tot mijn spijt moet ik bekennen dat ik zelf nog nooit met Hotze op pad ben geweest. Gezien we dit jaar nog steeds met beperkte samenscholing zitten vanwege de coronapandemie is er geen publiciteit aan deze gebeurtenis gegeven.

Zaterdag 3 april stonden we met vier personen bij de ingang van het Reidingpark en hebben we twee aan twee op gepaste afstand de kolonie geteld. We kwamen uit op 180 nesten. Hierna is Wilma Trumpie naar huis gegaan en zijn de andere drie aanwezigen op de fiets richting de Tjaarda-flats gefietst. Verspreid over een aantal straten hebben we hier ook nog 100 nesten geteld. Samen met de 5 nesten die bij Bertilla in de bomen zitten komen we voor dit jaar dan ook uit op een totaal van 285 nesten. Vorig jaar heeft Hotze in zijn eentje 290 nesten geteld.

Aanwezig waren: Wilma Trumpie, Nellie Oosting, Hans Bijl en Siemen Rienstra.

Siemen

Lokatie	Aantal nesten
Eikesingel	5
Reidingpark	180
De Greide	4
Ureterpvallaat	40
Ureterpvallaat hsnr 1-6	9
Busstation	2
Ropta	17
Stanisa	8
Lauta	11
Bûtewacht	2
It Bijehûs	7
	285

Variabel elfje Foto: © Ada van Binsbergen

Fuut en jong bij nest Foto: © Henk Post

Activiteitenprogramma 2021 KNNV-afdeling Fryslân: juni 2021/januari 2022

Alle excursies zijn voor leden gratis, van niet-leden vragen wij €3,-.
De tijd en plaats waar een excursie begint staat vermeld bij aanvang.
Mocht je vragen hebben over de juiste startplaats neem dan contact op met de genoemde contactpersoon.

Het hele onderstaande programma is onder voorbehoud van het wel of niet heersen van maatregelen jegens welke vorm van Covid-19 dan ook!
De activiteiten zullen in 2021 wel, dan niet of in aangepaste vorm doorgang vinden!
Het is dan ook verplicht je aan te melden bij de genoemde contactpersoon!
Wij volgen de landelijke richtlijnen waarbij de groepsgrootte beperkt kan zijn!

Juni:

Zondag 6 Juni.

Dagexcursie **alleen voor leden** naar Vlieland o.l.v. Sjoukje Mulder. **Uitgesteld tot 5 juni 2022**.
De veerboot vertrekt om 09:00 uur (langzame boot) uit Harlingen. De laatste veerboot vanaf Vlieland vaart om 18:55 uur (sneldienst) af.
Het goedkoopste ben je uit met een fietsarrangement van €31,- pp. Dit is inclusief de bootreis vv, standaardfiets, 10% korting op horeca en een attentie van VVV.
Maximaal 20 personen, verplicht aanmelden bij Teddy Dolstra voor deelname of voor meer informatie kan middels een mailtje te sturen naar tdolstra@xs4all.nl
Er wordt vanuit gegaan dat je je eigen lunch meeneemt.

Programma:

Na aankomst boot, half elf, de fietsen ophalen (eventueel omruilen) en dan richting Posthuys fietsen.
Afhankelijk van het tij kunnen we daar op de heen- of terugweg wat vogels gaan spotten en wadplanten bekijken.
Misschien in het bos “Lange Paal” de dennenorchis/kleine kever-orchis bezoeken.
In de bermen richting de oude landmacht kazerne zijn ook vele vogels en planten te zien.
Fietsen parkeren bij de kazerne en dan door de duinen richting achteringang kazerne. Heel groot gebied met van alles en nog wat, o.a. bijenorchis, moeraswespenorchis, groene knolorchis en vele grassen en andere zoutminnende planten.
Buitenom lopen we weer richting fietsen.
In het dorp de fietsen weer inleveren en dan is het “tiet foar een bierke”.
18:40 op naar de (snel)veerdienst.

Zaterdag 26 Juni IWG.

Easterskar.

We gaan de opgedane kennis van de afgelopen jaren wat aanscherpen voor de soorten die we ondertussen geleerd hebben: libellen, dagvlinders, hommels, lieveheersbeestjes en een aantal schildwantsen. Echter interessante andere waarnemingen zullen we niet ongemerkt voorbijlopen.
Aanvang: 10:30 uur bij het parkeerterrein kruising Bisschopsweg met Skarweg. (Bisschopsweg 5a, 8462 TA Rotstergaast)
Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

Vrijdag 25 Juni PlWG.

Het Nieuwe Strepen. Kilometerhok in Noord Friesland.

Gedurende een halve of hele dag gaan we een kilometerhok inventariseren.
Deze hokken zijn van te voren (medio januari) door FLORON aangewezen in de zin van dat er weer aandacht aan besteed dient te worden, o.a. vanwege verouderde gegevens. Deze hokken kunnen we dan claimen om te inventariseren.
Aanvang: 13.00 uur. (Verzamellocatie nog nader te bepalen op basis van de dan bekende doellocaties van FLORON die na de jaarwisseling kenbaar worden gemaakt). Verzamellocatie in noordelijk Friesland wordt teruggekoppeld bij opgave van deelname.
Opgave voor deelname of voor meer informatie kan middels een mailtje te sturen naar tdolstra@xs4all.nl of aan te geven dat je ‘gaat’ bij de activiteit op Facebook.

Juli:

Zaterdag 17 Juli IWG.

Hamstermieden.

We gaan de opgedane kennis van de afgelopen jaren wat aanscherpen voor de soorten die we ondertussen geleerd hebben: libellen, dagvlinders, hommels, lieveheersbeestjes en een aantal schildwantsen. Echter interessante andere waarnemingen zullen we niet ongemerkt voorbijlopen.
Aanvang: 10:30 uur bij het parkeerterrein aan de Westerein 9289 Drogeham (langs Margrietkanaal), ingang “Speuldersbos”.
Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

Augustus:

Zaterdag 14 Augustus IWG.

Wikelslân bij Earnewâld.

We gaan de opgedane kennis van de afgelopen jaren wat aanscherpen voor de soorten die we ondertussen geleerd hebben: libellen, dagvlinders, hommels, lieveheersbeestjes en een aantal schildwantsen. Echter interessante andere waarnemingen zullen we niet ongemerkt voorbijlopen.

Aanvang: 10:30 uur parkeerterrein langs de weg "De Feansterdyk" bij Earnewâld.

Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

Vrijdag 20 Augustus PlWG.

Staat deze plant er nog? Zuid Friesland.

Er zijn verspreidt door de provincie in het verleden zeldzamere plantensoorten of juist adventieven of invasieve soorten gedocumenteerd, maar waarvan reeds soms tientallen jaren geen recente melding meer is gemaakt op de desbetreffende locatie. We springen als plantenwerkgroep hier op in door op zoek te gaan naar de desbetreffende soort of soorten in een kilometerhok. Ondertussen inventariseren we uiteraard alle soorten planten die we tijdens zo´n zoektocht tegenkomen. Doelsoorten kunnen in dit project heel divers zijn, variërend van een 'ontsnapte' tuinsoort als Klein prachtriet of een woekerende vijversoort als Waterwaaier, maar het kan ook een zeldzame inheemse soort zijn als de Dodemansvinger of een bijzondere Orchidee of een Vrouwenmantel.

Aanvang: 13.00 uur. Verzamellocatie wordt nader bepaald na de jaarwisseling op basis van de dan bekende doellocaties van FLORON. Locatie ergens in zuidelijk Friesland wordt terug gekoppeld bij opgave van deelname.

Opgave voor deelname of voor meer informatie kan middels een mailtje te sturen naar tdolstra@xs4all.nl of aan te geven dat je 'gaat' bij de activiteit op Facebook.

September:

Vrijdag 3 September IWG.

Nationale nachtvlindernacht o.l.v. Gerrit Tuinstra.

Dit is een uitermate geschikt moment in het nachtvlinderseizoen, waarin ook diverse pijlstaarten zullen vliegen. Mooie tijd dus om dit te doen voor publiek - al wordt het wel laat donker! Maar dat hoort bij het nachtvlinderwerk.

Ik denk dat het geen probleem is - maar moet het wel even voorleggen aan Staatsbosbeheer, al hoeven we ook weer niet het meest waardevolle terrein in.

Is er een maximum te stellen aan het aantal bezoekers?

Tien tot twintig is een mooi aantal en nog wel te doen. Veel meer ben ik persoonlijk niet zo voor.....

Wordt dan een 'besloten excursie'.

Zal thuis de datum nog even voorleggen, maar zal geen probleem zijn denk ik.

Aanvang: 20:00 uur

Contact: Siemen Rienstra 0512-521496

- Opmerking: als het regent gaat deze activiteit niet door! -

Vrijdag 17 September PlWG.

Inventarisatie omgeving De Heide, Heerenveen.

Dit afwisselende gebied binnen de woonkern van Heerenveen met oude laantjes, kleine waterelementen, schrale bermen, bosschages en enige bebouwing is nooit eerder bezocht en geïnventariseerd door de plantenwerkgroep, maar gezien de grote afwisselingen aan biotopen, zijn hier botanische juweeltjes te verwachten. We gaan ons hier laten verrassen!

Aanvang: 13.00 uur. Parkeerplaats bij de Hockeyvelden aan 'It Hege Stik'.

Opgave voor deelname of voor meer informatie kan middels een mailtje te sturen naar tdolstra@xs4all.nl of aan te geven dat je 'gaat' bij de activiteit op Facebook.

Oktober:

Zaterdag 9 Oktober. VWG.

Vogeltrek Oudemirdumer Klif.

Het Oudemirdumer Klif – langs de IJsselmeerkust – is dé plek waar allerlei vogels op hun reis richting het zuiden graag even op adem komen. Soms zijn er bijzondere waarnemingen zoals paapjes en roodborsttapuiten. Neem een verrekijker mee.

Aanvang: 10:00 uur De Dollen 10, 8567 HP Oudemirdum, ingang Oudemirdumerklif.

Contact: Siemen Rienstra tel. 0512-521496.

Zaterdag 16 Oktober.

Paddenstoelenexcursie Oudemirdum.

Aanvang: 10:00 uur SBB De Houtwal 2, 8567 HN Oudemirdum.

Contact: David Scarse tel. 058-2501479

November:

Woensdag 10 November.

Foto-determineren eigen foto's Naturij Drachten.

Gezellig samenzijn waarbij we genieten van uw eigen meegebrachte foto's op een USB-stick. Met behulp van een computer en beamer gaan we de foto's op het grote scherm tonen. Als u nog geen naam weet van het vastgelegde dier of plant is dit misschien een gelegenheid om dit met zijn allen proberen vast te stellen.

Aanvang: 20:00 uur De Naturij Oude Slingeweg 4, 9204 WS Drachten.

Contact: Siemen Rienstra tel. 0512-521496.

December:

Donderdag 30 December PlWG.

Eindejaars plantenjacht 2021/2022.

Dit FLORON project vindt plaats tussen 25 december en 3 januari en is gericht op het inventariseren van bloeiende planten rond de jaarwisseling. Eerste locatie waar we gaan inventariseren bevindt zich bij de verzamelplaats. Een tweede en misschien een derde locatie die we bezoeken, liggen elders in of nabij Heerenveen.

Aanvang: 13.00 uur. Omgeving Thialf, Heerenveen. (Heremastraat 11 Parking).
Opgave voor deelname of voor meer informatie kan middels een mailtje te sturen naar tdolstra@xs4all.nl of aan te geven dat je 'gaat' bij de activiteit op Facebook.

Januari 2022:
Zondag 2 Januari 2022.
De traditionele Nieuwjaarswandeling alleen voor leden.
Deze keer in Oranjewoud. Na afloop warme chocolademelk, koffie of thee in hotel Tjaarda.
Aanvang: 10:00 uur vanaf het parkeerterrein van het hotel aan de Koningin Julianaweg 98 8453 WH Oranjewoud.
Contactpersoon: Jet Verhoef tel. 0513-625428.

Bleekgele droogbloem Foto: © Ada van Binsbergen

(Opnieuw) leren determineren.

Vanaf september 2019 volg ik de opleiding tot Natuurgids van het IVN. Zoals alle activiteiten waar groepen bij betrokken zijn worden ook hiervan de lessen aangepast of uitgesteld tot betere tijden, die overigens nu naderbij lijken te komen. Het lijkt er nu op dat de opleiding in november van dit jaar afgerond wordt.

In februari van dit jaar wordt de Basiscursus Flora van FLORON aangeboden. Een online wilde plantencursus met nu 770 deelnemers uit binnen- en buitenland.
Er wordt gebruik gemaakt van de nieuwste editie van de Heukels die ik net heb aangeschaft.
Eigenlijk ben ik meteen enthousiast. Ik heb ooit van mijn vader leren determineren en later bij de NJN regelmatig van alles en nog wat gedetermineerd.
Maar ja, er zakt in de loop van de jaren ook wel eens wat weg en dit lijkt me een stimulans om me weer eens goed in de flora te verdiepen.
Ik geef me op!

De eerste les is eind maart.
De lessen worden gegeven via zoom. Heel hip allemaal. Ik heb nog nooit zo een cursus gevolgd. Was tot voor kort wat huiverig voor deze manier van communiceren, maar het bevalt me tot nu toe uitstekend.
De lessen met docent Stef van Walsem zijn heel helder en duidelijk. De gebruikte powerpointpresentaties zijn naderhand nog weer terug te zien.
Er is een besloten facebookgroep waar je je huiswerk kunt plaatsen. Daar wordt het van op- en/of aanmerkingen voorzien door de docenten en medecursisten. Je kunt er ook vragen stellen. Bovendien is de inhoud van de facebookpagina ook een bron van informatie.
Ook na de lessen is er een half uurtje gelegenheid voor het stellen van vragen via een chat.

Bij les 1 worden we meteen in het diepe gegooid. Het gaat over sporenplanten. Ongeveer de enige groene planten waar je op dit moment van het jaar iets mee kunt. Bloemen zijn er nog (bijna) niet.
Huiswerk: determineer een varen! Oké. Dat heb ik dus nog nooit gedaan. Varens en grassen vind ik hartstikke moeilijk. Daar geniet ik van, maar verder kom ik niet echt.
Maar wat een openbaring!

Ik gebruik voor de opdracht de 'wilde' varens uit mijn tuin.
Voor het eerst zie ik bewust hoe verschillend de sporendoosjes zijn gerangschikt. En leer ik over blaadjes van de eerste, tweede en derde orde. En over de bladspil en de bladsteel.
Maar het smaakt naar meer. Als de varens straks weer goed boven de grond komen probeer ik ze allemaal te determineren!

In les 2 en 3 wordt er aandacht besteed aan de botanische termen. Gelukkig heb ik daar al veel eerder het Botanisch woordenboek voor aangeschaft. Daarin staan bijna alle termen duidelijk uitgelegd. Ook wordt ons geleerd hoe we de Heukelsflora moeten gebruiken. Natuurlijk blijkt dat het lezen van de introductie en de informatie achterin de flora heel nuttig is voor vragen die bij je opkomen tijdens het determineren.

De opdrachten zijn leuk en leerzaam. Zo moeten we bij les 2 een plant determineren en het gevolgde pad noteren. Met foto's worden de determinatiekenmerken duidelijk gemaakt.
Ook moeten we een plant ontleden en de onderdelen benoemen. Dat is nog een hele klus, want hoe maak je dat duidelijk in je huiswerk. Mijn hele computerkennis wordt op de proef gesteld. Paint, Powerpoint, Picasa of gewoon in Word. Ook dat blijkt een hele uitdaging. Maar het lukt.

Bij les 3 wordt gevraagd de verschillen tussen de paarse en witte dovenetel te beschrijven.
Dan blijkt dat de natuur in Friesland en de rest van het noorden wat achterloopt op de rest van het land. Een bloeiende paarse heb ik zo gevonden, maar een witte.....
Uiteindelijk vind ik er ééntje in de berm van een sloot hier vlakbij.

Beide soorten zijn mij bekend. Het zoeken van de verschillen maakt duidelijk dat het toch echt wel verschillende planten zijn. Het is niet alleen een verschil van kleur. Al doet de wetenschappelijke naam dat in eerste instantie wel vermoeden.

	WITTE DOVENETEL	PAARSE DOVENETEL
	Lamium album	Lamium purpureum
Vindplaats	Wegberm en slootkant tussen gras	Omgespitte moestuin
	Overblijvend	Eenjarig
Hoogte	Minimaal 30 cm	Maximaal 20cm
Stengel	Rechtopstaand	Liggend, bloeistengels wel rechtopstaand
Geur	Typisch sterke geur	Geen opvallende geur
Blad	Driehoekig, spits, gezaagd	Eirond, gekarteld
Bladrand	Gezaagd	Gekarteld
Bladkleur	Voornamelijk groen	Groen, rossig
Schutbladen	Ongesteeld	Gesteeld
Bloem	Groot, wit met wat groen	Klein, paars met tekening
Bloemkransen	Langs de stengel	Aan de uiteinden van de stengel en zijstengels
Stuifmeel	Geel	Oranje
Kelk	Groen met donkere band	Groen, rossig
Kelkbuis	Gebogen	Recht
Haaring	(Nog) niet kunnen zien	

Vanaf les 4 wordt per les een familie behandeld.
Er wordt ons bovendien gevraagd een kilometerhok te kiezen met verschillende biotopen.
Het is de bedoeling dat we de soorten van de behandelde families in ons kilometerhok zoeken en determineren. Alle gevonden soorten worden op een streeplijst aangegeven.
Over mijn ervaringen met het kilometerhok de volgende keer meer.

Aafje Dijkhuizen

Verschillen van Witte dovenetel en Paarse dovenetel.

Roekentelling Mantgum 2021

Na twee jaar wegjagen is de populatie in en rond Mantgum flink omlaag gegaan. In het dorp zelf is er geen enkele roek meer over. Er blijft een kleine populatie van 5 paren op It Bosk en een van 8 paren op het kerkhof van Skillaerd. De daling op Skillaerd is voornamelijk veroorzaakt door het toppen van al de bomen om het kerkhof heen. Er zijn ook plannen om de overgebleven bomen buiten de Skillaerder toer te kappen.

David Scarse

Skillaerd 2021 Foto: © David Scarse

Wandeling de Sanding

Sinds een aantal jaren lopen mijn vriendin Jeanette van der Meer en ik regelmatig een rondje in de Sanding.
We zijn al heel wat leuke waarnemingen tegengekomen.
Hieronder een kleine opsomming van de leukste waarnemingen:

19 april 2021	Gele kornoelje (*Cornus mas*)
	Gewone dotterbloem (*Caltha palustris subsp. Palustris*)
	Zilveren boomkussen (*Reticularia lycoperdon*)
	Grote bonte specht (*Dendrocopos major*)
	Variabel elfje (*Meliscaeva auricollis*)
	Oranjetipje (*Anthocharis cardamines*)
	Boomblauwtje (*Celastrina argiolus*)
6 nov. 2020	Berkenkielwants (*Elasmostethus interstinctus)*
	Wilde liguster (*Ligustrum vulgare*)
16 sept. 2020	Bleekgele droogbloem (*Gnaphalium luteoalbum*)
	13 stippelig lieveheersbeestje (*Hippodamia tredecimpunctata*)
	Bessenschildwants (*Dolycoris baccarum*)
	Wespspin (*Argiope bruennichi*)

Op 24 maart 2021 zagen we op de Fonejacht in Drachten veel Vuurwantsen *(Pyrrhocoris apterus).*
Ada van Binsbergen

Zilveren boomkussen Foto: © Ada van Binsbergen

Vuurwantsen Foto: © Ada van Binsbergen

Gewone dotterbloem Foto: © Ada van Binsbergen

KNNV: Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging voor Veldbiologie, afdeling Fryslân.

Doelstelling: De belangstelling voor de natuur en de kennis daarvan te verspreiden onder de leden en daar buiten door het houden van excursies, lezingen, kampen, cursussen en door het uitgeven van brochures, boeken, e.d.

Afdeling Fryslân. Opgericht 20 februari 2016.

Website: www.knnv.nl/fryslan

Bestuur:
Voorzitter:
Siemen Rienstra
Hunze 233, 9204 BN Drachten.
voorzitter@fryslan.knnv.nl
tel. 0512-521496
Secretaris:
Bert Folbert
Herweystrjitte 51, 9145 SK Ternaard.
secretaris@fryslan.knnv.nl
tel. 0519-571819
Penningmeester:
David Scarse
Seerp van Galemawei 11, 9022 AB Mantgum
penningmeester@fryslan.knnv.nl
tel. 058-2501479
Ledenadministratie:
Ada van Binsbergen
De Dobbe 25, 9201 AZ Drachten.
ledenadministratie@fryslan.knnv.nl
tel. 0512-880985
PR
Functie open
Algemene bestuursleden:
Meindert Swart
Broekfinne 119, 9213 RN De Wilgen.
tel.0512-515932
Jet Verhoef
Kwartelstraat 34, 8446 HW Heerenveen
tel. 0513-625428
Teddy Dolstra
Moezel 53, 9204 EB Drachten
tel. 0512-543166

Werkgroepen:
Planten:
Teddy Dolstra
tel. 0512-543166
Vogels:
Vacant

Insecten:
Siemen Rienstra
tel. 0512-521496
Natuurhistorisch archief:
Vacant

Boekenverkoop:
Ada van Binsbergen
ledenadministratie@fryslan.knnv.nl
tel. 0512-880985
Website:
David Scarse/Siemen Rienstra
email:webredactie@fryslan.knnv.nl
Redactie Wetterklaver:
Ada van Binsbergen
tel. 0512-880985
David Scarse
penningmeester@fryslan.knnv.nl
tel. 058-2501479

Contributie en lidmaatschap: Leden €28,50; huisgenootleden: €10,- ; Jeugdleden (t/m 25j.) €12,50 per jaar. IBAN: NL02ING-B0002267068 ten name van KNNV afd. Fryslân. Het lidmaatschap kan ieder moment ingaan; opzeggingen dienen voor 1 november van het lopende jaar schriftelijk te geschieden. Alle mutaties en opgave nieuwe leden dienen via de ledenadministratie van de afdeling te lopen, email: ledenadministratie@fryslan.knnv.nl

Foto 6. Wachtervlinder - Eupsilia transversa. Foto: © Jaap Schelvis

Breedscheenjuffer Foto: © Marten Zijstra

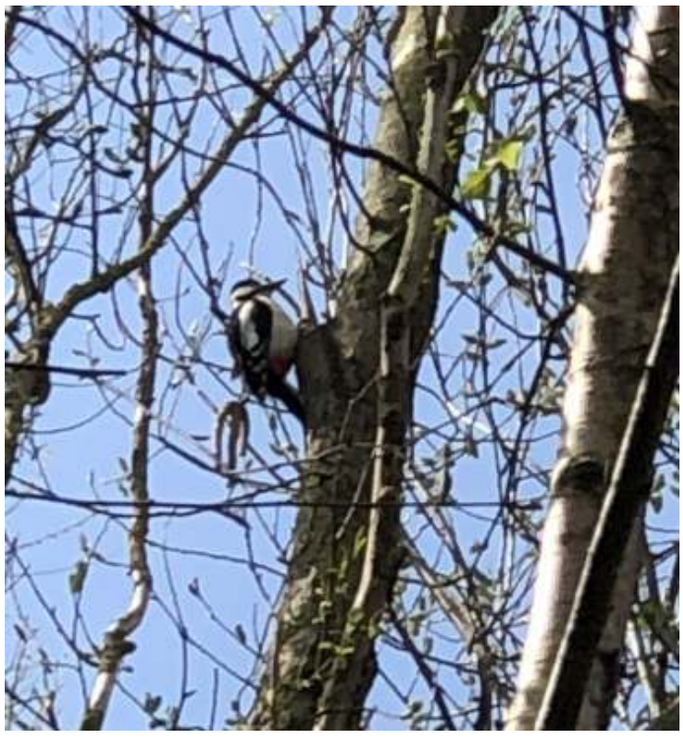

Grote bonte specht Foto © Ada van Binsbergen

Gewone spitskop Foto: © Marten Zijlstra

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas
postnl
www.editoo.nl

Tjiftjaf Foto: © David Scarse

KNNV
vereniging
voor veldbiologie